

OZO Nieuws 2013-2

Zeist, voorjaar 2013

Het recente familiedrama in Zeist heeft de samenleving twee weken lang in zijn greep gehouden. Deze editie van OZO-nieuws opent en sluit met een visie daarop, de eerste richt zich op het handelen van Jeugdzorg, het tweede op het waarom achter het handelen. Opdat de samenleving lering trekke uit deze tragedie.

Terwijl na de dood van Ruben en Julian (en hun vader) de laatste tranen over de nationale treurbuis biggelen, zoeken ouders, jeugdzorgers en pers over elkaar heen buiteland naar de oorzaak van het falen van jeugdzorg.

Deskundigen komen in allerlei en van alle kanten aangerend om uit te leggen wat er misging, hoe hard men wel niet werkt, hoe ongelooflijk ingewikkeld de materie is en hoe lastig het is om te voorspellen dat er een ramp gaat gebeuren en hoeveel zorgen men zich wel niet maakt om zulke complexe gebeurtenissen.

En als er nu maar meer geld werd vrijgemaakt, ja dan...

Het valt niet mee in dat kikkerlandje aan de zee, waar de bergen laag zijn en de komernissen torenhoog.

Zoals altijd wanneer zich een onoplosbaar lijkend probleem voordoet, zoeken de deskundigen ook nu weer op de verkeerde plek. Door hun vizier turend, zoeken zij de uil... die op de loop van hun geweer zit. De uilskuikens.

Wie "kind" zegt, zegt "gezin". Dat doet ook de Internationale Verklaring van de Rechten voor het Kind.

Maar de vraag wat een "gezin" nou precies is, blijft daarin en overal elders ooverdovend onbeantwoord.

Het gevolg: bijna wereldwijd kakelt en bazelt men er vlijtig op los en vervolgt men daarna hoofdschuddend en vooral zeer bekommerd en zonder richtingsgevoel zijn weg door al die complexe gebieden.

Het antwoord op de vraag wat een gezin dan wel is, luidt: "Het gezin bestaat uit de meest intieme kring van mensen die het kind om zich heen heeft - die het daartoe ook zelf heeft gekozen. Met hen onderhoudt en ondervindt het kind - en dus ieder mens - zijn meest intieme relaties. Slechts de relatie die iemand met zichzelf heeft, is nóg dichterbij, nóg intiemer".

Kortom: het kind bepaalt wat zijn gezin is door dat samen ter stellen uit de kring van mensen die door de loop der omstandigheden het dichtst om hem heen zijn komen staan. Zonder kind geen gezin, geen gezin zonder kind.

Met dit inzicht vervalt meteen de noodzaak tot een gekunsteld definieerwerk om homo-, lesbo- of adoptief-ouderstellen hun niet-discriminatoire gezinsplaats te geven. Internet geeft talloze voorbeelden van halsbrekend gehannes met definities, terwijl het uiteindelijk dus zo simpel is: in elk gezin is het kind de centrale figuur.

Het belang van het kind - de meest misbruikte term op aarde na "wir haben es nicht gewusst" - is hiermee meteen ook gegeven.

Het belang van het kind is het belang van zijn gezin. Omdat het gezin de laatste, beschermende muur is om het kind.

Verderop staande, minder kritische muren heeft het kind, ieder mens, ook om zich heen. Die worden gevormd (gekozen) uit buurtcontacten, uit relaties op school en, heel belangrijk, uit relaties in de sportverenigingen.

Deze metafoor van de door het kind zelf opgetrokken muren maakt meteen duidelijk waar jeugdzorg, de Raad voor de Kinderbescherming en ook het Familierecht aan lijden en waar zij tekort schieten. Zij lijden niet alleen aan een grenzeloze zelfoverschatting, zij schieten ook tekort door een lomp gebrek aan respect voor de beschermingen die het kind zelf om zich heen heeft opgetrokken.

Door het kind zelf zouden zij het liefst buiten de verste beschermingsmuren worden gehouden maar daarvan trekken zij zich niets aan. Kinderen dulden instinctief geen bemoeienis van buitenstaanders, en terecht, maar voor de hulpwereld bestaan begrippen als respect en fatsoen en mededogen niet.

Elk brutaal, ongevraagd binnendringen door een beschermingsmuur is een aanval op het kind zelf. Als een buitenstaander-snuffelaar informatie inwint bij een sportclub of een school, wordt het kind daardoor beschadigd, wordt diens betreffende beschermingsmuur ongevraagd omver gelopen.

Dat geldt niet als de binnendringer zelf vanuit die kring of een nog intiemere kring om het kind komt. Ouders kunnen daarom nooit kwaad doen en ook snuffelaars (en roddelaars en vrienden...) die zich al bevonden in de door het kind zelf gecreëerde ruimte - zoals de leerlingen van school of de leden van de sportclub - kunnen weinig kwaad.

Schade aan het kind blijft uit, omdat er in die gevallen geen muur hoeft te worden neergehaald om de betreffende ruimte binnen te kunnen dringen (hoewel snuffelaars wel het risico lopen door het kind naar buiten te worden verbannen, want zo gaat dat met al te nieuwsgierige aagjes).

Wat ging er dan fout in Zeist?

Jeugdzorg en Raad en rechter reden met hun zware tanks dwars door alle muren om de kinderen heen, op jacht naar de gezinsleden of het gezinslid dat moeilijkheden zou veroorzaken. Het eerste gezinslid dat (daardoor) bang werd, wees de vader aan en toen was het pleit voor vader beslecht: zijn leven zou kapot worden gemaakt.

De ouders in Zeist hadden zelfs een co-ouderschap, maar de waarschijnlijk door moeder ingeschakelde jeugdzorg (de gelegenheid maakt de dief) wist het beter en bedreigde de door de rechter vastgestelde orde.

De vader wist heel goed hoe belangrijk hij was voor zijn kinderen (en voor zijn collega's en zijn vrienden en zijn sportclub) en hij wist dat zijn kinderen hem even onzegbaar zwaar zouden missen als hij hen en dat zij, en hij, daardoor waarschijnlijk voor het leven ongelukkig zouden worden.

Met elke nieuwe zorgtank die het gezin binnendaverde, groeide de vertwijfeling bij de vader. En bij de jongens.

In die situatie zag de vader voor zichzelf en zijn kinderen geen andere uitweg meer dan die van de dood.

Hij ging daarin zelf mee - niet om een straf te ontlopen of eeuwig verdriet, maar om het laatste woord over zijn laatste restje ongerepte eigenheid zelf te kunnen spreken. Dat is wat brave ouders doen.

Dus wat ging er fout in Zeist - en eerder met Savanna, Metehan, Rowena en al die kinderen die eerder in het nieuws kwamen?

Jeugdzorg ging fout.
De Raad voor de Kinderbescherming ging fout.
En het meest van al: de rechter ging fout.

Het hele systeem ging onstopbaar op een ramp af.
Wie de fout steeds weer bij de ouders - meestal de vaders - zoekt, is niet goed wijs en misdadig.
Het systeem zoekt de fout daar steevast wel, waarmee het zijn volstrekte onbenul en misdadigheid bewijst.

Als een kind, al dan niet gesouffleerd, zich uitspreekt tegen één van zijn ouders is dat voor het systeem het sein om onmiddellijk de aangewezen ouder van alle kanten onder een vergrootglas te leggen en vervolgens quasi bedachtzaam te constateren dat het beter is dat deze ouder uit beeld verdwijnt. "Er moet rust komen", zegt men er dan meestal bezorgd en geleerd bij. Dat is een ko-los-sa-le fout. Zó kolossaal dat zij wel opzettelijk moet zijn.

Want als een kind zich uitspreekt tegen een ouder zegt dat inderdaad allerlei alarmerends... maar over het kind.

Meestal komt het kind tot zijn uitspraken omdat het door een gezinslid met autoriteit (met name de andere ouder kwalificeert zich voor die positie) tot zijn oppositionele gedachten en uitingen werd gebracht. Of gedwongen. De zelfhaat die daarop onvermijdelijk volgt, is - ook indien ingefluisterd of opgedragen - de ergste haat die een mens kan treffen.

Een andere verklaring voor verzet tegen een ouder (zoals de invloed van marsmannetjes, van pedagoogcheme burens of van criminele gezinsleden) is te onwaarschijnlijk om ook maar in overweging te nemen. Men dient éérst het waarschijnlijke onder de loep te nemen.

Jeugdzorgmensen rechtvaardigen in de media hun optreden bijna steevast door te verwijzen naar kinderen die door geweld, vaak binnen het gezin, zijn komen te overlijden: "Zo lang er kinderen voortijdig komen te sterven door geweld, zo lang heeft jeugdzorg een noodzakelijke reden van bestaan", zeggen zij.
Dat is een toppunt van barbaars cynisme.

Want volgens dat criterium had jeugdzorg zichzelf al veel eerder moeten ontbinden en naar een onbewoond eiland moeten verbannen. Omdat juist kinderen "die bij jeugdzorg bekend zijn" (let op het vage eufemisme!) een veel grotere kans hebben op vroegtijdig overlijden dan kinderen die dat niet zijn.

Het overkwam Rowena in 2002 (jawel!), Savanna in 2004 en Metehan in 2006.

Bij kindermoorden waren volgens Elsevier van 13 december 2006 in een groot aantal gevallen de verdachten (en de kinderen) in beeld bij jeugdzorg of psychiatrische instellingen.

Deze voorbeelden zijn van lang geleden en er is nooit anders op gereageerd dan met meer geld en meer van hetzelfde. De noodzaak tot jeugdzorgcynisme is groter dan ooit. "De reflex 'Jeugdzorg heeft het gedaan' kennen we en die vind ik nogal prematuur", zegt Erik Gerritsen van Bureau Jeugdzorg Amsterdam.

Meneer Gerritsen vindt het dus te vroeg om Jeugdzorg nu al met de beschuldigende vinger te wijzen en hij kent de reflex. Dus wat denken wij wel? Deze verwoestende

"misdaad van de eeuw" bestaat pas veertig jaar! Mag jeugdzorg dan even zijn werk doen?

Nee, meneer Gerritsen, van ons mag u dat niet. Niet meer.

Er zijn nog buurten waar jeugdzorgers zich niet wagen, zoals woonwagenvelden en agressieve wijken. Daar zijn kinderen en ouders dus veiliger (en dus ook gelukkiger) dan in de nette, brave-burger-wijken waar jeugdzorgers hun slag wel durven te slaan en gezinnen uit elkaar durven rukken. Dankzij ons zorgsysteem is de toekomst dus aan aso-wijken. Wat een geweldig vooruitzicht!

Jeugdzorg, óók indien vrijwillig en op expliciet verzoek van een ouder zoals in Zeist opnieuw is bewezen, is niet de oplossing maar de oorzaak van alle familie- en gezinsproblemen. Altijd weer.

Voor mishandeling en moord is er het strafrecht. Ook ouders die misdoen moeten strafrechtelijk worden vervolgd. Meer niet.

Als jeugdzorg misdoet, moet het ook strafrechtelijk worden vervolgd. Meer niet. Dan houdt het misschien ooit op.

Bovenstaande tekst is op 25 mei jl. in het toen nog hevige rep en roer in de (sociale) media en in een iets kortere versie aangeboden aan de NRC als reactie op wat er in Zeist was gebeurd.

Op 26 mei kwam er een ontvangstbevestiging en op 27 mei berichtte de NRC: "...Wij moeten u echter mededelen dat wij het wegens ruimtegebrek niet zullen plaatsen. We hebben de afgelopen week veel over het onderwerp gepubliceerd; onze voorkeur gaat nu uit naar andere actuele bijdragen. Het spijt ons u niet anders te kunnen berichten". Hieruit blijkt wel dat jeugdzorg heus niet de enige cynisch-perverse club in het land is. Het valt allemaal dus reuze mee.

Tenslotte, te hooi en te gras wat links naar beschouwingen en nieuws over jeugdzorg. Voor wie daar nog zin in heeft.

<http://www.elsevier.nl/Nederland/nieuws/2006/12/Metehan-al-zestiende-vermoorde-kind-in-2006-ELSEVIER104526W/>

<http://nos.nl/artikel/211338-hard-oordeel-over-jeugdzorg.html><http://nos.nl/artikel/211338-hard-oordeel-over-jeugdzorg.html>

http://www.eenvandaag.nl/gezondheid/33926/kritiek_op_nieuwe_aanpak_jeugdzorg

<http://www.nrc.nl/nieuws/2012/10/09/felle-kritiek-op-rapport-samson-hardere-conclusies-over-misbruik-geschrapt/>

<http://www.nrc.nl/nieuws/2013/05/19/reconstructie-nrc-veiligheid-ruben-en-julian-al-vier-jaar-in-het-geding/>

<http://www.crisisnetwerk.nl/?p=2983>

<http://www.jeugdenco.nl/2012/03/rekenkamers-uiten-kritiek-op-wachlijsten-jeugdzorg/>

Het Publieke Oog - 1

Bij kwartels beïnvloedt het aanwezig zijn van publiek bij een gevecht de kans voor de verliezer om een volgend gevecht te winnen. Als er publiek aanwezig was bij een nederlaag, zal de verliezer er een volgende keer a hard tegenaan gaan.

De wetenschappelijke link:

http://www.sciencedaily.com/releases/2013/04/130405082546.htm?utm_source=feedburner&utm_medium=email&utm_campaign=Feed%3A+sciencedaily+%28ScienceDaily%3A+Latest+Science+News%29

De invloed van publiek werkt escalaties in de hand, voedt oorlog in plaats van vrede. Ook bij conflicten tussen mensen.

Dat is een instinctieve waarheid - maar hoe kan dat ook anders, in psychologische kwesties?

In de derde DO van onze DO's en DONt's wordt precies vanwege dit fenomeen benadrukt dat het uitwerken van meningsverschillen tussen de ouders géén publiek verdraagt. Dat onderhandelingen in stilte moeten verlopen, juist en nadrukkelijk zònder mediators en ander publiek.

In een rechtszaak achter gesloten deuren zijn als publiek alleen de rechter zelf en zijn ondersteuners aanwezig. Helaas zijn kinderrechtshouders notoire bemoeialen en daarmee gedragen zij zich precies zoals elk ander publiek dat ongehinderd en op fnuikende wijze partij mag kiezen.

Het aardige van een zitting met open deuren is nou juist dat de rechter zelf niet meer als publiek kan worden gezien maar automatisch in zijn rechterlijke rol wordt gedrukt doordat het aanwezige publiek hem daartoe dwingt. De kwalijke publieksrol van de rechter wordt onzichtbaar en onschadelijk gemaakt.

Zichtbaar publiek doet er wel toe, maar helaas wordt in familiezaken precies het omgekeerd geogst van wat wordt - of zou moeten worden - beoogd: juist door de aan het publieksoog onttrokken sturende invloed (die van de rechter namelijk) wordt het bereiken van fatsoenlijke compromissen gefrustreerd.

"Das ist eben das Böse der bösen Tat dass es nur Böses gebärdet" en "Op domheid staat geen maat". Wie in de gehaktmolen van het familierecht terecht komt en niet de eerste klap uitdeelt, gaat een afgrijselijke ervaring tegemoet.

Het Publieke Oog - 2

Een veelgehoorde uitspraak van mediators is: "De ouders moeten leren communiceren". De nooit gehoorde ondertitel daarbij luidt: "En zolang ik ertussen zit, gaat dat echt niet gebeuren".

De mediator is de tussenpersoon die de twee stukken van een doorgezaagde waterleiding in zijn handen houdt en die constateert dat het water dat uit het ene eind komt, niet vanzelf het andere eind in stroomt.

Of die een snoer van een schemerlamp doorknipt, het ene eind in de ene hand houdt en het andere eind in de andere hand, en dan aan zijn vrouw vraagt om het licht aan te doen. Ongeveer zoals men dat multi-disciplinair pleegt te doen.

"Probeer het nog eens?", vraagt hij zijn vrouw als de lamp niet gaat branden. Vervolgens vraagt hij haar om de buurvrouw erbij te halen, om ten slotte in zijn - door vrouw en buurvrouw mede ondertekende - conclusies te noteren dat elektriciteitsnet en schemerlamp niet met elkaar communiceren.

Eigenhandig vastgesteld in een multi-disciplinaire opzet.
Dat deze metafoor juist is, blijkt dagelijks in de praktijk.

In het leven van alledag is nooit sprake van een succesvolle bemiddelingspoging of tussenkomst. Nooit. Een succes zou immers impliceren dat er twee schuldigen waren die de malaise veroorzaakten, zodat een compromis mogelijk was.

De kern van de malaise of het geschil was echter juist dat beide partijen vonden dat er maar één schuldige was, namelijk de ander. Die gedachte geven zij echt niet op om Obama of de Paus te plezieren.

Wanneer een geschil als tussen Serviërs en Kroaten, tussen protestanten en katholieken in Noord-Ierland, tussen de Joodse en Arabische werelden van het Midden-Oosten tot een oplossing komt zonder bemoeienis van buiten, levert dat altijd en vanzelf twee winnaars op.

Wanneer echter tussenkomst van buiten nodig was – en de vrede niet anders dan met geweld moet zijn afgedwongen - worden beide strijdende partijen tot bedremmelde verliezers gemaakt en als stoute jongens in de hoek gezet. Door een tuttende juffrouw die zich op haar hurken tussen de twee ruziënde jongetjes in de klas zette.

Een ernstiger schoffering is voor jongens niet denkbaar, die lost nooit iets op.

Omdat beide partijen er belang bij hebben dat de ruzie wordt beëindigd – en dat is altijd het geval - is er maar één ijzeren recept dat altijd werkt. Dat is: hen afzonderen van publiek met de opdracht "Zoek het maar uit".

Geen pers, geen commentaren, geen vraaggesprekken, geen bemoeienis.

Zodra de vechtersbazen het eens zijn geworden en dat hebben vastgelegd in een verdrag, gaan zij weer huns weegs.

Twee winnaars, probleem opgelost.

De bijl in PDD-NOS

In het zojuist gepubliceerde DSM-5 wordt nu eindelijk het gebruik van vage diagnoses op de korrel genomen, van diagnoses van persoonlijk gedrag dat buiten de norm valt maar dat zich onttrekt aan een scherpe omschrijving of definitie. Van gedrag dus waarvan eigenlijk niemand weet wat het nou is of waardoor het wordt veroorzaakt.

Maar psychiaters doen heel erg hun uiterste best en zo bedachten zij omschrijvingen van wat niet te beschrijven is en die deden zij opnemen in hun gezamenlijke bijbel, de "Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders" (DSM) - waarvan nu dus de vijfde versie verscheen.

Het opplakken van zulke beschrijvingen verving de echte diagnostiek. De farmaceutische industrie lachte zich een ongeluk en de juichende hulpverleners vonden zichzelf opeens geweldig.

Nu echter groot nieuws want in het nieuwe DSM-5 is de "categorie": "Personal Disorder Diagnosis - Not Otherwise Specified" (ofwel: PDD-NOS) geschraapt.

Dat is nogal wat.

In Nederland lopen tienduizenden kinderen rond met de "diagnose" PDD-NOS, ofwel: "Bijzonder Gedrag van een Niet Nader gespecificeerde Soort".

In ronde taal staat daar niet meer of minder dan: "Ik weet het ook niet" maar evengoed proppen Herr Doktor en zijn achterlijke knechtjes bij BJZ de kinderen vol met medicijnen en omringen zij deze met adviezen die vooral "rust zonder omgang" beogen.

Uiteraard werden zij daarin massaal gevolgd door rechters die ook niet beter weten ("Heer vergeef het hun...") en naar nu dus vast staat hebben daarin deskundigen en rechters en allerlei betrokkenen op de meest verschrikkelijke manier gefaald.

Massa's kinderen en ouders die wegens PDD-NOS voor het leven ongelukkig zijn gemaakt, gaan de samenleving straks nog een hoge rekening presenteren.

Dat zal echter de voor het leven benoemde collega's van Boris Dittrich en allerlei jeugzorgvolk niet deren: want die deden toch alleen maar hun stinkende best?

De DSM-link:

http://www.sciencedaily.com/releases/2013/05/130510124554.htm?utm_source=feedburnhttp://www.sciencedaily.com/releases/2013/05/130510124554.htm?utm_source=feedburner&utm_medium=email&utm_campaign=Feed%3A+sciencedaily+%28ScienceDaily%3A+Latest+Science+News%29

De werkwijze van BJZ c.s.

Het fnuikende van de werkwijze van BJZ, de RVK en eigenlijk die van het gehele familierecht, is het makkelijkst en snelst te begrijpen wanneer men deze instanties ervan verdenkt dat zij van het ene en ondeelbare belang van het gezin (= het belang van het kind) met opzet tegenstrijdige belangen maken tussen de ouders.

Door tweedracht te zaaien tussen de ouders worden de instanties de baas.

Zij geven niet alleen leiding aan dat proces, maar ook aan de geldstromen die in het systeem omgaan.

Divide et impera, verdeel en heers, zoals de Romeinen al zeiden.

Van deze oude diplomatieke les om impasses "op te lossen" bedient ons zorgcrapuul zich op een volstrekt ongepaste manier. En uitsluitend van eigen gewin.

De meest recente slachtoffers van jeugdzorgfalen, de twee vermiste zoontjes van een vader die zelfmoord pleegde - en die dat ook vast niet voor zijn plezier deed - eisen dat er onmiddellijk paal en perk wordt gesteld aan het werk en zijn van jeugdzorg.

Die moet geheel en al worden afgeschaft, ook - en zelfs vooral - voor de "vrijwillige hulpverlening". Want zelfs in die laatste categorie doet de verdeel-en-heers praxis van jeugdzorg de goedwillende ouders die proberen te redden wat er te redden valt, de das om. Precies zoals de beul de ter dood veroordeelde vroeger de "das" omdeed.

Elk overleden kind is er één te veel en als samenleving die het beste met de kinderen voorheeft en die het belang van het kind voorop stelt, moeten wij wel "ons stinkende best" doen om het onnodig overlijden van kinderen te voorkomen. Dat is inderdaad precies wat jeugdzorg zelf ook zo graag claimt en dus is het motto: weg met jeugdzorg.

Nog zo iets: Als een kind zich tegen een ouder uitsprekt, zetten BJZ-ers meteen een bezorgd gezicht op richting de ouder. Zij onderzoeken deze en observeren hem vanuit de hypothese dat er aan hem wel wat zal mankeren. En zij zoeken voort tot zij iets hebben gevonden. Liefst uit de mond van een kind.

Een dommere, slechtere en gevaarlijker werkwijze is niet denkbaar.

Want een kind dat zich uitspreekt tegen een ouder, geeft wel het sterkst denkbare signaal dat er iets mis is, maar dan wel met het kind zelf. Kinderen zijn half de afgewezen ouder. Zij komen in een onhoudbaar conflict met zichzelf als zij tegen die ouder tekeer gaan. Maar helaas: niemand in de zorgwereld schijnt ooit zijn verstand te gebruiken. Niemand.

De voornamelijk vrouwelijke rechters met hun positieve inzet en hun wens om te bedisselen, laten nu dus hun collega's de storm oogsten waarvan zij de wind hebben gezaaid.

Zo moet er in het onderwijs tegenwoordig verschrikkelijk veel worden geprocedeerd tegen ouders die de school aansprakelijk stelden voor krasjes op de nette schoenen van hun kindertjes die meededen aan een schooluitstapje.

Wedden dat het daarbij voornamelijk om éénouder-kinderen gaat?

En om gedecideerde moeders die "alles hebben gewonnen" in het familierecht?

Arme kinderen...

De gelegenheid maakt de dief. Veel meer dan door hun ouders worden daarom onze kinderen in de kou gezet door ons maatschappelijke vangnet voor hen, bestaande uit familierecht, BJZ, RvK, mediation, omgangshuis en alle andere gehate remedies.

Dit vangnet is een perversie van fatsoen en recht.

Maar breng dat de ezels die het vasthouden maar eens aan hun verstand.

Een overpeinzing

Het feit dat meerdere in Nederland geboren jongeren uit immigratiegezinnen in Syrië zijn gaan vechten, werpt de vraag op: Waar was Jeugdzorg? Heeft men getracht dit te voorkomen? Waren deze jongeren en hun gezinnen in beeld? En indien niet, zoals wij vermoeden, dan is de vraag: waarom niet?

Zeist, voorjaar 2013

Het Familiedrama Zeist had voorkomen kunnen worden: Het Familie- en Jeugdrecht is deel van het probleem

Den Haag, mei 2013

Mr Ir P.J.A. Prinsen – oud-advocaat

In mei van dit jaar werd Nederland opgeschrikt door een familiedrama. Op 7 mei werd het lichaam gevonden van de vader van Ruben en Julian uit Zeist. De lichamen van de broertjes werden 14 dagen later gevonden.

Burgemeester Janssen van Zeist: "Bureau Jeugdzorg en de Kinderbescherming moeten worden aangesproken op de manier waarop het gezin van de broertjes Ruben en Julian is begeleid". Beide instanties gaan hun eigen rol onderzoeken. Ook de Inspectie Jeugdzorg onderzoekt 'de begeleiding' van de broertjes door Jeugdzorg.

Gevreesd moet echter worden dat deze onderzoeken tot conclusies zullen leiden die we al zo vaak hebben gehoord, zoals: eerder ingrijpen, ouders screenen op stabiliteit, betere coördinatie, het systeem is overbelast dus meer geld naar Jeugdzorg. Kortom: meer van hetzelfde.

Maar: niet Raad en Jeugdzorg moeten worden onderzocht; de Familierechtspleging als zodanig moet worden onderzocht. Een rechtspsychologisch onderzoek dus, niet gericht op ouders individueel, maar op het psychologisch effect van het Familierecht op ouders in het algemeen.

Het rapport van de Raad voor de Kinderbescherming over het gezin (NRC Handelsblad, 19 mei 2013):

“De ouders zijn sinds 2009 uit elkaar en delen de zorg 50/50 in een co-ouderschapsplan, maar hebben nog altijd voortdurend ruzie. Het lukt de ouders niet de strijd te eindigen” aldus de Raad. “Boedelscheiding, alimentatie en zorgafspraken hebben al tot rechtszaken geleid”. De moeder ging “in februari 2009 naar de politie wegens mishandeling van de oudste”. Maar: “Het vermoeden van lichamelijke mishandeling [kan] niet worden bevestigd”.

Waaróver die strijd gaat, wéét de Raad dus wel, maar de vraag waaróm de ouders over dat alles strijden – een rechtspsychologische vraag - komt bij niemand op.

Na de laatste aangifte van de moeder tegen de vader besluit de Raad om de kinderrechter te verzoeken de kinderen onder toezicht te stellen van Jeugdzorg “om een stabiele, voorspelbare en rustige opvoedsituatie te creëren”.

Daartoe zou de vader zijn zoons nog maar eens in de twee weken mogen zien.

Op de dag dat vader was opgeroepen om het rapport te bespreken, 7 mei, wordt zijn lichaam gevonden. Zijn beide kinderen heeft hij omgebracht.

Hoe had dit familiedrama voorkomen kunnen worden?

Het antwoord ligt voor de hand: Raad en Jeugdzorg hadden niet moeten doen wat zij hebben gedaan. Immers, de directe oorzaak van de ontsporing van de vader lijkt te zijn de aanstaande degradatie van zorgouder tot omgangsouder - met alle rechteloosheid van dien. En dat nog wel zonder dat ook maar één serieuze grief tegen hem persoonlijk gegrond is bevonden die dat zou rechtvaardigen. Dit is irrationele repressie (vaderonderdrukking) en schending van zijn als onaantastbaar beleefde ouderschap, met als gevolg deze fatale ontsporing. Het met repressie “creëren van een stabiele, voorspelbare en rustige opvoedsituatie” is een Orwelliaanse illusie die het Familie- en Jeugdrecht domineert.

Repressie

Repressie in het Familierecht kent vele eufemismen (verhullende uitdrukkingen): hulp, begeleiding, bemiddeling, bemoeizorg, psychologisch onderzoek, drang en dwang, omgangsregeling, ondertoezichtstelling, uithuisplaatsing enz. enz. Het zijn alle vormen waarin een ouder tot cliënt wordt gemaakt van een systeem waaraan hij zich heeft te onderwerpen op straffe van (dreiging met) verdergaande repressieve maatregelen die voorbijgaan aan de onaantastbaarheid van zijn of haar ouderschap.

Rechtspsychologie: waarom raken ouders in strijd

De vraag wat er dan had moeten gebeuren laat zich pas verantwoord beantwoorden, als men zich verdiept in de existentiële nood waartoe het Familierecht veel ouders brengt die, zoals alle goede ouders, verknocht zijn aan hun kinderen en die, net als hun kinderen, het ouderschap als onaantastbaar beleven.

Zwaard van Damocles

De rechtspleging in het Familie- en Jeugdrecht is doortrokken van repressie. Maar alleen ouders die beiden autonoom zijn, kunnen hun zaken zelf regelen. De ouder die liever vertrouwt op de autoriteiten sleept de andere ouder (en de kinderen!) mee in een proces waarboven zij beiden al gauw dat zwaard van Damocles voelen hangen: de angst om niet meer volwaardig ouder over je kinderen te zijn. "Wat als de andere ouder teveel aan onze kinderen gaat trekken?" "Wordt mijn ouderschap nog wel beschermd?" "Behoud ik nog wel het contact met mijn kinderen?" "Behoud ik nog wel het contact met elk van mijn ouders?"

Prisoner's dilemma

Onbewust van dit rechtspsychologisch mechanisme plaatst het Familierecht met dit zwaard van Damocles zulke ouders voor een prisoner's dilemma: de optimale oplossing is samenwerking van de ouders. Daar is wederzijds vertrouwen voor nodig, maar vertrouwen vergt moed. Die moed en dat vertrouwen ontbreken vaak, en daarom zou de overheid daarvoor rechtszekerheid voor ouders (en kinderen) in de plaats moeten stellen: ouder ben je, ouder blijf je (en niet alleen in naam!). Aldus zou de conflictstof tussen de ouders over de kinderen beperkt kunnen blijven tot agendakwesties (werktijden, schooltijden en aanverwante waardevrije onderwerpen). Uitlatingen van de ene ouder om zich te profileren als goed en zorgzaam ouder, zouden in de rechtszaal onmiddellijk moeten worden afgekapt als zijnde vanzelfsprekend en niet aan de orde. Voor demoniseren van de andere ouder zou al helemaal geen plaats mogen zijn in de rechtszaal.

Echtscheiding behoort een ordemaatregel te zijn, niet een maatregel van kinderbescherming.

De maatschappelijk werkers van Kinderbescherming en Jeugdzorg horen niet thuis in de rechtszaal. Zij ondermijnen de fundamentele rol van het Recht in een op vrede gerichte samenleving: het verschaffen van een rationele rechtszekerheid waar alle betrokkenen – beide ouders en hun kinderen – wel bij varen.

Pas bij de handhaving van het recht is repressie nodig: tegen de ouder die de rechterlijke uitspraak en/of de wet aan zijn of haar laars lapt.

Maar de Familierechtsplegers verschaffen die rechtszekerheid niet, want het belang van het kind heet voorop te staan. De rechtspleging trekt zich niets aan van wat zich tussen de ouders afspeelt, en de uitgelokte strijd tussen de ouders wordt met *dédain* als onmacht van de ouders gekwalificeerd ("Het lukt de ouders niet de strijd te eindigen"). De rechtspleging laat zich verleiden tot kortetermijndenken en rechtvaardigt dit met de valse tegenstelling "belang van het kind" versus "belang van de ouders". Het "vooropstellen van het belang van het kind" is een drogreden waarmee de keuze voor repressie in plaats van rechtszekerheid wordt goedgepraat en de kritiek van de ouders wordt gesmoord als

zijnde eigenbelang. Als de rechtsplegers dan te langen leste met de handen in het haar zitten omdat inmiddels het zwaard van Damocles zijn werk heeft gedaan (lees: de verhoudingen onherstelbaar heeft verwoest), wordt routinematig “in het belang van het kind” één ouder, meestal de vader, uit het leven van zijn kinderen gebannen.

Maar durven de rechtsplegers in al die zaken, en in deze zaak in het bijzonder, nog te beweren dat hun “begeleiding”, leidende tot het feitelijk terzijde te schuiven van een der ouders uit het leven van de kinderen, uiteindelijk het belang van de kinderen heeft gediend?

Onder het zwaard van Damocles leidt een debat over het belang van het kind onafwendbaar tot een twist over het belang van het kind, met een verwoestend effect op de verhoudingen tussen de ouders, ja soms met fatale afloop.

Natuurlijk mag bovenstaande analyse niet opgevat worden als een goedpraten van wat de Zeister vader heeft gedaan. Zijn wanhoopsdaad, hoe zeer ook voortgekomen uit existentiële nood, verdient onze onvoorwaardelijke afwijzing. Maar bij de evaluatie van het in deze zaak gevoerde beleid zou het zinvol zijn om met rechtspsychologische blik naar de Familierechtcultuur als geheel te kijken (“door welke angsten worden ouders bevangen als zij met het repressieve Familierecht te maken krijgen?”) en daarbij buiten het repressieve denkraam te treden.

Invoering van daadwerkelijke rechtszekerheid in het Familierecht vergt een radicale cultuuromslag die in het begin niet zonder pijn zal verlopen.

Waarmee zou die cultuuromslag beter kunnen beginnen dan met een maatschappelijk debat over opnemng van het recht op onaantastbaarheid van het ouderschap in de grondwet, net als het recht op onaantastbaarheid van het lichaam (art. 11 Gw).

Op de achterpagina

Wanneer zich met een instrument telkens problemen voordoen, zal men zich afvragen of het niet verstandiger is om een nieuw aan te schaffen. Problematische situaties doen zich al decennia voor bij Jeugdzorg. De vraag dringt zich aldus op: heeft Jeugdzorg zelf schuld, en moeten wij daarmee wel verder?

Deze editie presenteert twee zienswijzen die tot een eensluidende conclusie komen.